

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti			
ANR	2091387	Abm.	ESG
Málal.	6.2.0	Aðrir	
Mótt.	19.9.2012		
Aths.			

Viðtakandi:
Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið
Erla Sigríður Gestsdóttir
Sendandi:
Erla Björk Þorgeirsdóttir

18. september 2012
Tilvísun: 2012030026

Efni: Umhverfisáhrif flutningskerfa

Minnisblað um greinargerðir og umræðu um þessi mál á ráðstefnu Cigré í ágúst 2012.

Cigré eru alþjóðleg samtök sem stofnuð voru árið 1921 sem fjalla um málefni stórra raforkukerfa (<http://www.cigre.org>). Samtökin stuðla að samvinnu milli sérfræðinga um allan heim með því að miðla upplýsingum og stuðla að samvinna þeirra með það að markmiði endurbæta raforkukerfi dagsins í dag og í framtíðinni.

Samtökin halda ráðstefnu á tveggja ára fresti þar sem sérfræðingar kynna skýrslur um hin ýmsu málefni sem varða raforkukerfi. Á ráðstefnu Cigré í París var heill dagur í einum af fyrirlestrarsölum ráðstefnunnar helgaður fyrirlestrum um þá glímu sem á sér stað um allan heim við uppbyggingu flutningskerfa og umhverfisáhrif þeirra.

Fulltrúar frá Sloveníu, Nýja -Sjálandi, Belgíu, Írlandi, Portúgal, Hollandi, Brasilíu, Ítalíu og fleiri stöðum lýstu því hvernig andstaða við að reisa ný flutningsmannvirki fer vaxandi. Í máli þessara aðila kom fram að eina færa leiðin sé að vinna uppbyggingunni brautargengi í samvinnu við alla hagsmunaaðila. Samhliða slíkri vinnu er einnig nauðsynlegt að leiða öllum hlutaðeigandi aðilum fyrir sjónir hversu mikilvægur innviður í nútíma samfélagi flutnings- og dreifikerfi raforku eru.

Glíman sem allir rekstraraðilar flutningsfyrirtækja standa frammi fyrir er gjarnan kallað NIMBY (Not In My Back Yard) eða ekki í mínum bakgarði. Þessar raddir verða sífellt háværari, ekki síst vegna þess að krafa um endurnýjanlega orkuvinnslu kallar á fleiri mannvirki til að flytja og dreifa raforku.

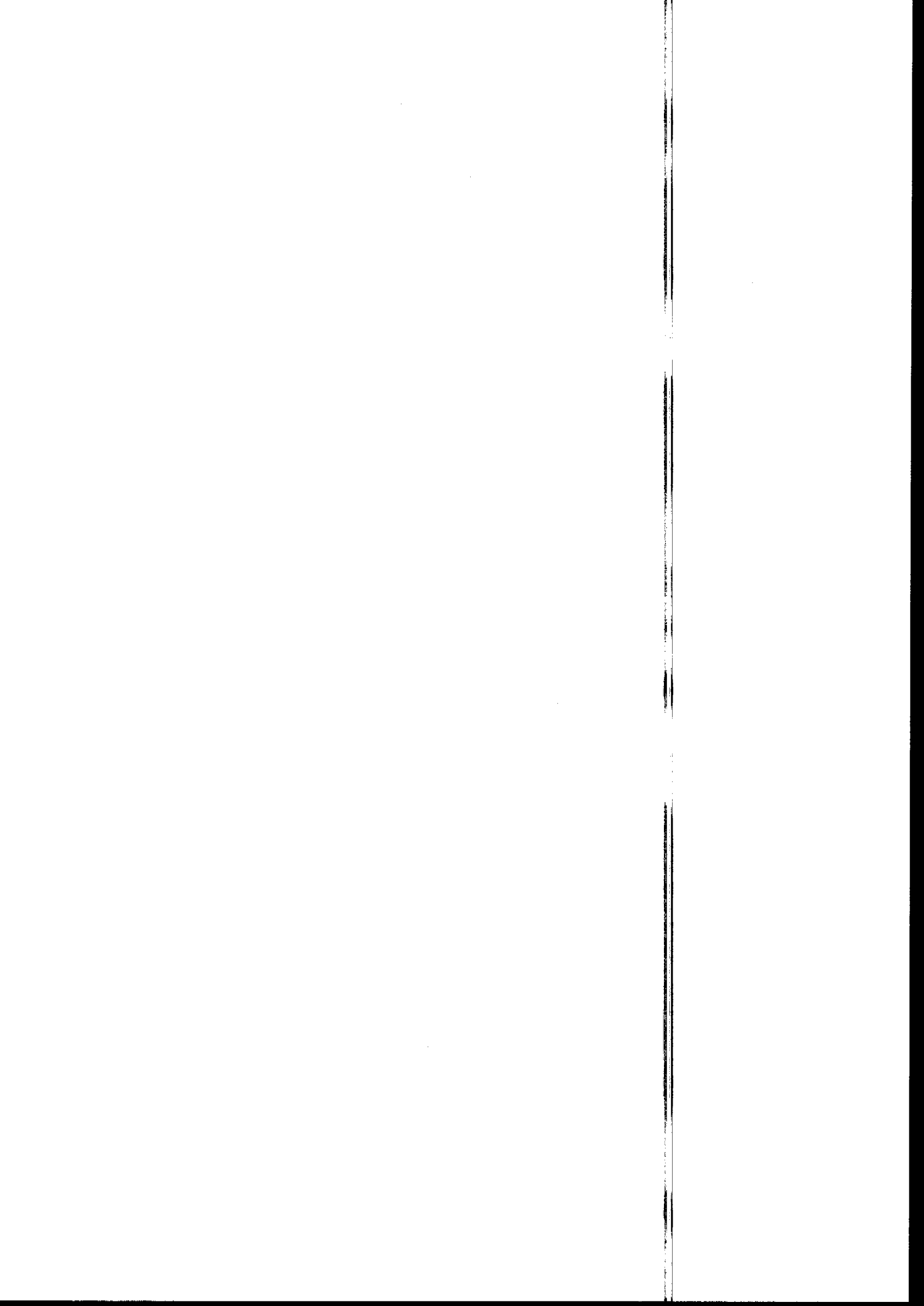
Vindorkuverk og sólarorkuver eru smærri og dreifðari en mörg af eldri orkuverum Evrópu eins og kjarnorkuver og vatnsaflsvirkjanir. Þessi dreifða framleiðsla raforku kallar á aukna uppbyggingu í flutnings og dreifikerfum til þess að hægt sé að miðla orkunni frá þessum nýju framleiðslueiningum.

Í umræðum á ráðstefnunni kom fram að finna þurfi leið til þess að búa til ferli í samvinnu við alla hagsmunaaðila sem tryggir skynsamlega niðurstöðu sem allir geta eða verða að sætta sig við. Í þessu ferli sé nauðsynlegt að tryggja að einstaka hagsmunaaðilar geti ekki staðið í vegi fyrir uppbyggingu á þessum kerfum, heldur komi allir aðilar sér saman um aðferðafræði við að komast að niðurstöðu sem síðan sé unnið út frá.

Meðfylgjandi eru úrdráttur úr nokkrum af greinunum sem kynntar voru á ráðstefnunni um þetta efni.

C3-102

Public Involvement in Power Line Siting Process – a Case Study of Slovenia

Í þessu skjali er lýst reynslu af uppbyggingu flutningskerfisins í Slóveníu og aðkomu almennings að staðarvali. Í greininni kemur fram að það tekur langan tíma að byggja upp flutningskerfi og á síðustu árum hefur staðsetning flutningslína orðið sífellt vandasamari vegna andstöðu almennings við loftlínur. Þessi mikla andstaða veldur oft töfum á framkvæmdum.

Umræðan um staðsetningu á línunum snertir tæknilegar, hagfræðilegar, umhverfis-/staðsetningarlegar, félagsfræði-/sálfræðilegar og pólitísk-/lögfræðileg sjónarmið. Þrír síðastnefndu þættirnir valda mestum núningi og til þess að staðsetja línur þarf samþykki almennings.

Andstaða við loftlínur rís venjulega í samfélögum þar sem staðsetja á loftlínur þannig að þær séu mjög sýnilegar. Það að reyna að breyta álit almennings eða viðhorfum virkar ekki. Ástæður þess að uppbygging flutningskerfa tefst og fullnægir ekki þörfum í tíma um allan heim stafar af andstöðu almennings við uppbyggingu á þessum kerfum.

Í Slóveníu er reynslan sú að það taki að lágmarki 10 ár að fá að byggja nýjar raflínu. Leita þarf leyfa víða eins og hjá skipulagsyfyrvöldum, byggingaryfirvöldum og umhverfisyfirvöldum. Stór hluti vandans er að misræmi er milli laganna sem þarf að fylgja sem býður upp á mismunandi túlkunir. Lagabreytingar eru tíðar og þær tefja einnig framkvæmdir.

Þar eins og hér finnst almenningi að uppbygging flutningskerfisins séu byrðar sem samfélög beri fyrir aðra án ábata. Ástæður andstöðu eru sjónræn áhrif, verndarsvæði, landbætur og áhyggjur af áhrifum rafsegulviðs. Ástæður þess að almenningu hafnar gjarnan skoðunum sérfræðinga stafar ekki eingöngu af því að um ólíkar skoðanir er að ræða heldur er tortryggni gjarnan undirrót.

Í greininni er bent á að traust er brothætt, það er erfitt að viðhalda því en auðvelt að glata því.

Til þess að ákvörðun um staðsetningu flutningsvirkja geti gengið vel fyrir sig er nauðsynlegt að viðhalda trausti almennings til sérfræðinga og yfirvalda. Almennungur hefur mikil áhrif á pólitíkusa og ákvarðanir varðandi umdeildar framkvæmdir. Þar skiptir ekki síst máli álit samfélagsins þar sem framkvæmdir eiga að fara fram.

Mikilvægt er að almenningur sé hafður með í ráðum frá upphafi staðarvals á háspennulínunum. Oft eru bætur fyrsti valkostur til þess að vinna á andstöðu þegar inngríp eru varanleg. Stjórn/vald almennings „Public control“ er mikilvægur þáttur í því að verkefni séu samþykkt. Álit óháðra aðila er einnig mikilvægt, sérstaklega ef almenningur hefur valið þá sjálf, jafnvel þó að óháður aðili sé oft aðeins sá sem setur fram þeirra skoðun. Stundum er þörf á nýjum stofnunum til þess að tryggja aðkomu almennings. Í þeim tilvikum þarf slík stofnun með vel skilgreind markmið.

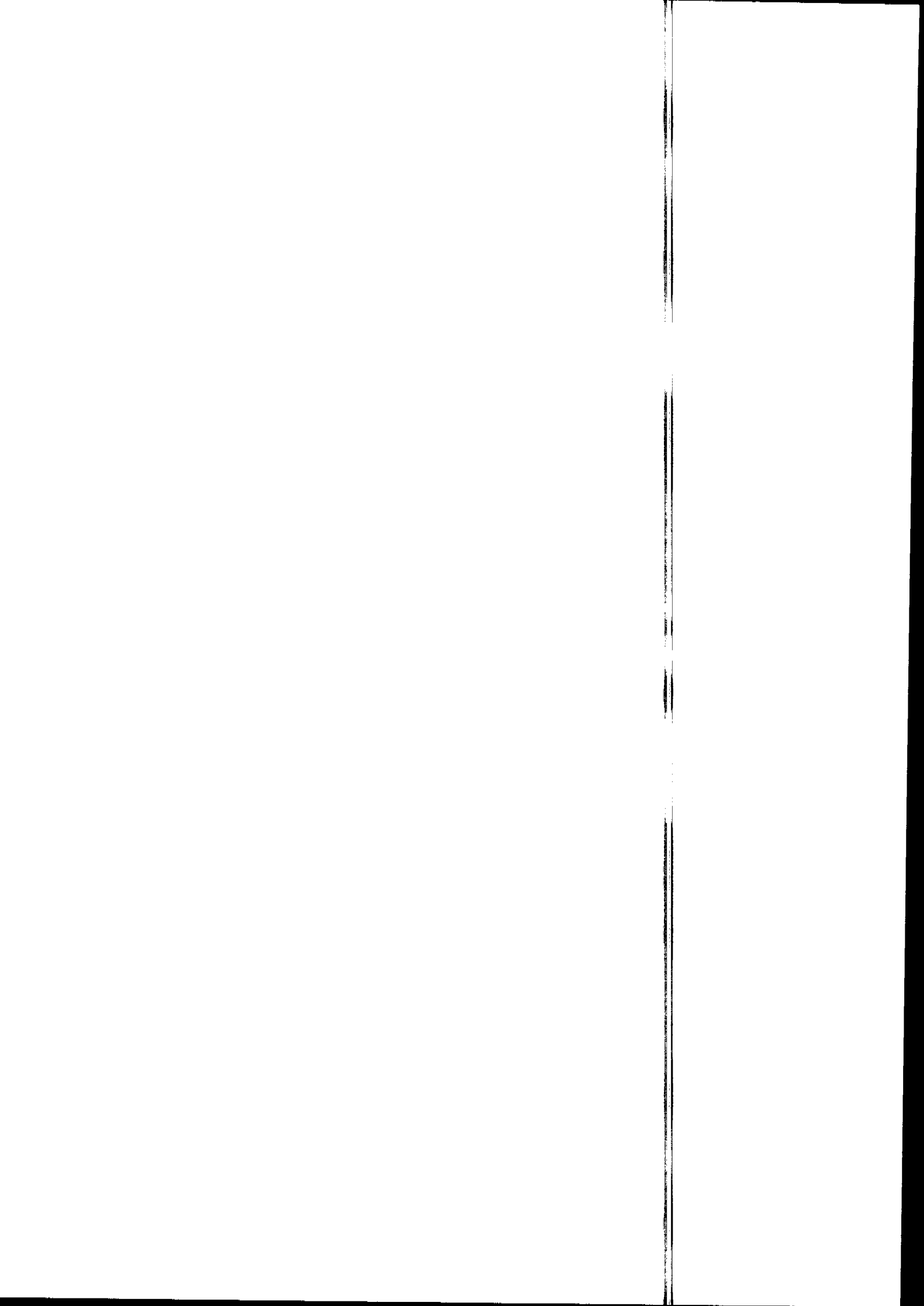
Bent er á að það væri gagnlegt að setja lagaramma utan um heildar ákvörðunarferlið þar sem skilmerkilega væri skilgreint hlutverk allra þeirra sem að málinu þurfa að koma. Löggjöfin þarf að gera skýrari greinarmun milli þess hvaða umhverfisþættir eru í þágu almennings og hvaða eru í þágu einkaaðila.

Í niðurstöðum segir að í Slóveníu hafi menn stjórn á tæknilegum og hagfræðilegum þáttum í tengslum við flutningslínur en að það þurfi að finna leið til þess að stýra öllum öðrum þáttum í tengslum við staðsetningu flutningslína.

C3-104

Evolution of Regulatory Frameworks for Transmission Corridors – Lessons from New Zealand

Í þessu skjali er greint frá kunnuglegum málum og nýjum lögum sem tóku gildi árið 2008 (National Policy Statement on Electricity Transmission) í Nýja Sjálandi. Þessi lög voru mikilvæg viðleitni til

þess að bæta eftirlit með uppbyggingu á innviðum samfélagsins.

Lögin mörkuðu miklar breytingar þar sem dregnir voru fram kostir raforkuflutnings fyrir samfélagið. Þar er viðurkennt mikilvægi þess fyrir velferð borgar í landinu að afhendingaröryggi sé viðunandi og að það sé þjóðinni mikilvægt að mæta núverandi og framtíðar þörfum íbúa fyrir raforku.

Lögin eru leiðbeinandi fyrir sveitarfélög vegna skipulags á flutningskerfi landsins hvað varðar:

- Viðurkenningu á mikilvægi flutningskerfisins
- Stjórn á umhverfisáhrifum flutningskerfisins
- Stjórn á áhrifum þriðju aðila á flutningskerfið
- Langtíma skipulag fyrir búnað flutningskerfisins

Skipulagsyfirlögin skulu samkvæmt þessum lögum vinna með flutningsfyrirtækinu að því að finna leiðir fyrir flutningskerfið í gegnum sveitarfélögin, á þann hátt að viðkvæmum svæðum sé hlíf.

Þeim sem taka ákvarðanir í þessum málum er skylt að tryggja það að rekstur og viðhald og þróun kerfisins sé ekki stefnt í hættu.

C3-107

Public Acceptance of Electric Power System Infrastructure

Í þessu skjali er fjallað um fimm skrefa ferli á Írlandi vegna uppbyggingar á flutningskerfinu. Ferlið er skilgreint frá upphafi verkefna þar til búið er að reisa mannvirkið og þar sem almenningur hefur aðkomu að ferlinu á öllum stigum. Markmiðið með þessu ferli er að ná fram almennari sátt við uppbyggingu flutningskerfisins, stuðla að því að skipulagsyfirlögin veiti samþykki sitt og tryggja samfellda upplýsingagjöf um öll slík verkefni um allt land.

Notað er dæmi um 400 kV línu frá norðri til suðurs til þess að lýsa þessu ferli. Skrefin fimm eru:

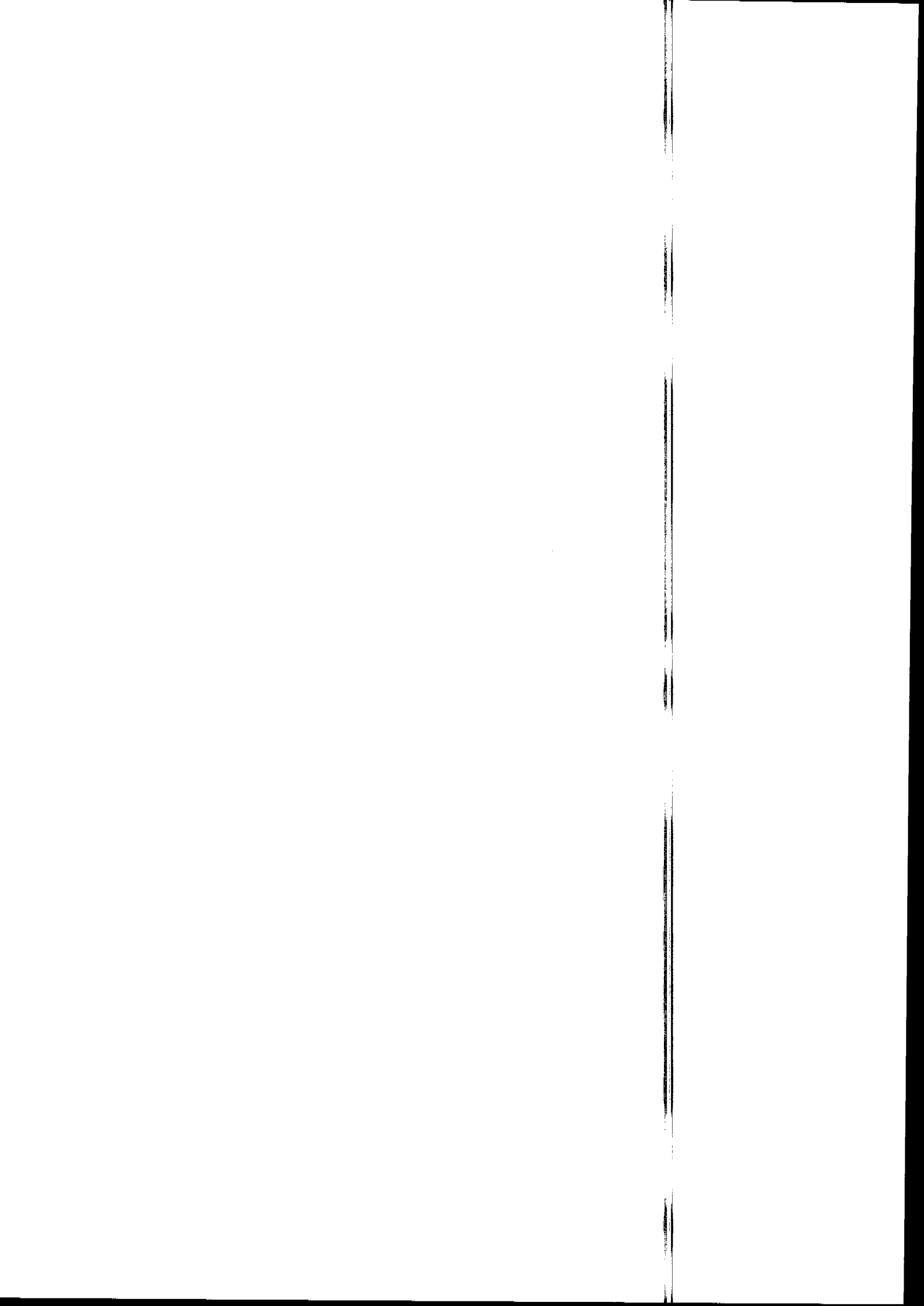
1. Öflun upplýsinga
2. Mat á valkostum
3. Hönnun
4. Undirbúningur umsóknar til skipulagsyfirlögin
5. Samþykkt skipulagsyfirlögin

Öflun upplýsinga felur í sér að öflun upplýsinga um umhverfisþætti og alla aðra þætti sem gætu haft áhrif á verkefnið og viðkvæm svæði eru kortlögð. Á þessu stigi eru ekki teknar neinar bindandi ákvarðanir. Sem hluti af upplýsingaöfluninni er almenningur upplýstur um hinar fyrirhugðu framkvæmdir í gegnum auglýsingar í blöðum og öll viðbrögð eru nýtt í skrefi 2.

Við mat á valkostum er tekið tillit til allra athugasemda frá almenningi og hagsmunaaðilum og reynt að velja þá línuleið sem býður upp á best jafnvægi milli tæknilegra, umhverfislegra, þjóðhagslegra og kostnaðarþátta. Þetta skref felur í sér samskipti við landeigendur á þeim svæðum þar sem hagstæðast virðist að leggja línurnar.

Hönnunin fer síðan að jafnaði fram samhliða umsókn til skipulagsyfirlögin og lokið er við endanlegt umhverfismat sem lagt er fyrir þar til bær yfirlögin. Í umsókn til skipulagsyfirlögin eru lögð fyrir öll nauðsynleg gögn varðandi framkvæmdina.

Þegar samþykkt skipulagsyfirlögin liggur fyrir er hafinn undirbúningur fyrir framkvæmdir í samvinnu við almenning og landeigendur.

Vonir standa til þess á Írlandi að eftir því sem að almenningur kynnist þessu ferli betur þá verði minni andstaða við uppbyggingu á flutningskerfinu. Með því að hafa ferlið opið frá upphafi vonast menn þar til þess að auðsóttara verði að fá leyfi frá skipulagsyfirlöðum til uppbyggingar á flutningskerfinu.

